

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi, — Prenumeratiunea se face în Săbii la expeditorului joi, pre afara la s. r. poste cu bani găta prin scrisori franțeze, adresate către expeditor. Pretiul prenumeratiunii pentru Săbii este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 74. X

ANULU XXIII.

Săbii 1830 Septembrie 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se plătescu pentru întâia ora cu 7 cr. și rulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

328

Arondarea Transilvaniei în comitate.

Nu este demult de cându diurnalele din Budapesta au făcutu publicului cunoscutu, ca Transilvania are să se împartă politicesc altfelu de cum este astăzi împartită și adăca au să se reducă cercurile jurisdicțiunale la 13 comitate cu numerulu. Este mai o jumătate de luna de cându s'a ivitu scirea cea dintâiu în privinti'a noiei arondări a Transilvaniei, diverse diurnale unguresci și-au datu parerea loru aprobându proiectat'a împartire, nu numai pentru partea cea generale a ori-cărei arondări, pentru o mai bună administratiune, dară și pentru ca este proiectat'a de asiă, încâtu în toate jurisdicțiunile elementulu magiaru este, celu puțin, într'o însemnata minoritate, prin urmare pentru ca este proiectat'a arondarea de a magiarisă mai îngraba tota Transilvania.

Aprobarea se prefăc în desaprobară catranita îndată ce ia omulu foile sasesci în mână, pentruca fundulu regescu, după proiectulu foilor din Budapesta, este daraburitu și anecșatu parte la treiscaunele secuiesci, la Fagarasiulu romanescu, împreună cu Naseudulu romanescu și arondatu în unu comitatu alu Săbiului.

Românii după câtu scimă noi n'au disu la lucrulu acest'a mai nimic'a, și puté omulu crede, ca după cum se întempla cu multe alarmări diurnalistice, după vre-o 8 zile, se va îngropă și acest'a în marea uitărei, cu atât'a mai vertosu, în câtu „Pesti Naplo” afirmă, ca detairurile publicate despre arondare nu suntu tocmai asiă după cum se publicase.

Adunarea discrictuale a Brasiovilui și după acest'a foia, „Tageblatt” de aici, îngrigescu că lucrulu să nu adorma în grabă. O deputatiune de patru sasi din districtulu de astăzi alu Brasiovilui merge la ministrulu de interne și la însusi regele că să protesteze în contr'a arondării presupuse și în contr'a arondării cu carea amenințată foile daraburirea fundulu regescu. Alte deputatiuni sasesci au să urmeze după perspectiv'a ce ni o deschidu parerile ce le cetim în publicistic'a sasésca.

Pâna aci aflamă procesulu naturalu. Amorul propriu trebuie să se manifesteze mai alesu cându acest'a se vede atinsu în partea cea mai sensibilă.

Argumentările înse ne pară ciudate și de o parte și de alt'a.

La cea mai nevinovată manifestatiune a simțimentului natiunali din partea românilor, la cea mai mică pretensiune de a se satisface unui dreptu lasatu de Dumnezeu și cărui omu ni se reflectăza și dintr'o parte și dintr'alt'a cu gravitate în afara, cu învinuirea că provocămă pasiunile de rassa.

Să vedemă acum în ce modu procedu părțile cari se mandrescu adesea ori cu frasa cea înaltă ca nu voru nici mai multu nici mai puțin decâtu întemeierea civilizațiunii. „Pesti Naplo”, vorbindu despre arondare, dice, ca secuii trebuiescu susuțienuti în împartirea jurisdicțiunale de pâna acum, pentru că să fie unu zidu tare alu Ungariei în resaritu și să intrerupa cu totul continuitatea limbei romane cu Moldova româna și să se facă totu ce se va puté că aceeasi continuitate să se intrerupa și spre Munteni'a română. Ce este aci decâtu proiectarea sterpirei elementului român

in interiorulu Ungariei? Asociatiunea ideiloru ne duce la alta manifestatiune a aceleiași foi, carea astépta dela gimnasiulu și seminariulu catolicu înființiatu de episcopulu Paoli în Bucuresci, că în restempu de diece ani fia-care omu inteligentu în Romania se vorbésca unguresce. Aci se vede ce nemarginitu este visulu magiarisărei!

Ceealalta parte reprezentată de „S. d. Tageblatt” voiescu cu ori ce pretiu să nu i se atingă „pamentulu sasescu”, pentruca atunci e vai de cultur'a orientului, că și cându cultur'a aru aternă dela nisce cercuri jurisdicțiunale produse de asiediemintele țerei din evulu mediu.

Din toate acéste se vede că ceea ce aru trebui să aiba ori ce patriotu înaintea ochiloru: înlesnirea administratiunii este pusa sub papuculu pasiunii de rassa în moduri diverse.

Aici aru trebui în interesulu celu adevératu alu patriei, alu binelui comunu și alu cultur'e să dica și românii unu cuvântu și adăca: arondarea să se facă cum cere o bună administratiune, fără de a se asupri nici românii, nici unguru, nici sasu, fiindu spre binele și multiamirea tuturoru acestor'a căci suntu toti fii ai unei și aceleiași patrie.

Din cuventarea lui Mich. Polit.

Publicămă aici după raportulu stenograficu alu dietei acelu passu din cuventarea lui Polit, care se referesce la cestiunea natiunalițătilor.

„..... Viéti'a parlamentaria a Ungariei se află în decursu de optu ani într'o stare extraordinaria. Desfășurarea marilor principie, parerile despre positiunea Ungariei către Austria, despre autonomi'a și independenți'a Ungariei desbinara țier'a intréga în două partide mari.

„Parlamentarismulu regulatu și binefacatoriu fu respinsu înapoi prin luptele pentru dreptulu de statu. Acésta intr'adeveru a fostu o stare excepțiunale. De cându se realisă înse fusiunea celor două partide mari, mi se pare că on. guvernulu se nesuesce a abate viéti'a parlamentaria în alvi'a ei naturală. Acésta nu e unu desavantagi, ci mai multu unu avantaju și pre lângă unele presupuneri o procedere corectă.

„În state constituțiunale, unde relațiunile suntu regulate, unde viéti'a parlamentaria se manifestăza în anumite forme prescise, unde partidele se misca în direcțiuni anumite și pre bazele solide ale dreptului publicu, acolo cuventulu de tron nu pôte și nu trebuie să fie altu ce-va decâtu, că să dicemă asiă, unu programu despre agendele parlamentului. Acésta este credu eu tipulu cuventului de tron, pre care eu după principiele constituțiunale lu consideru numai că o expresiune a onor. guvernulu actualu.

„Cuventulu de tron indigita cu deosebire la cestiunile financiale însemnate.

„Nu e vre-o îndoie, onorata Casa, că cestiunea financiale în genere, iera cestiunea vamale și a banței în special, suntu de mare însemnatate. Dară afara de cestiunea financiale e ôre situatiunea actuală a Ungariei în asiă bună ordine, în asiă bună stare, câtu ea să pôta astéptă viitoriulu cu linișcirea? Esista condițiunea principale a resôlverei ferice a cestiunei financiale, esista concordi'a tuturoru popôrelor din Ungari'a? Esista patrio-

tismulu, care pôte să deparțeze toti periculi patriei? Me temu, că la toate aceste întrebări vomu trebui să respundemă că nu.

„Period'a cea mai nouă a istoriei ni aréta mai multe organisme de statu, cari din afara se paréu tari și solide, dară în interiorulu lor erau slabe și fără putere. Austria se pareă tare în period'a lui Bach, eră o putere mare, încheiă alianție, avea o armată mare, — dară la prim'a atingere din afara întregu sistemulu cadu. Franci'a lui Napoleonu pareă atât de puternică, câtu intréga Europa pandea cu spaima ori ce cuventu alu imperatorului. În corpulu legislativu intréga opozițiunea constă din cinci barbati. O atingere din afara — și sistemulu întregu se sfărîmă, și mic'a majoritate capetă dreptulu. Eu nu afirmu, că Ungari'a se află de prezentu într'o asemenea stare, cum eră Austria în period'a lui Bach. Acésta nu se potrivește, pentruca Ungari'a are constituțiune și parlamentu. Dară togm'a în privinti'a acésta, într'u câtu se referesce la viéti'a constituțiunale și parlamentaria, Ungari'a se află într'o stare abnormale. Cine cunôște condițiunile fundamentale ale parlamentarismulu, cine șcise, că parlamentulu are să fie expresiunea fidelă a vointiei poporatiunii din țiera, acelu observandu starea Ungariei s'aru surprinde prin grandiosulu contrastu ce esista între poporu și parlamentu. Acésta este o enigma ce nu s'aru puté deslegă de locu, decă istori'a viétiie parlamentare din Ungari'a nu ni-aru dá o deslusire. Vécure întregi Ungari'a representă nobilimea; în nobilime înse intréga boerimea Ungariei se contopea într'o natiunalițate și acésta eră cea magiara. Și asiă Ungari'a totu-deună a reprezentatu magiarismulu, de unde a urmatu, că Austria (strigări: S'audimu! Pre tribună! Oratorulu se urca pre tribună), dicu, că consecuenți'a acestui faptu eră, că Austria, de câte ori voiă să tracteze cu Ungari'a, tractă firesce totu-deună cu acei'a, cari reprezentau Ungari'a în parlamentu. O urmare mai mare a fostu, că de câte ori Austria eră silită să facă concesii Ungariei, estradă potestatea de statu totu-deună acelor'a ce reprezentau Ungari'a în parlamentu. Asiă a fostu în an. 1848 și asiă s'a întemplat la 1867. Ce va să însemneze înse a avé potestatea de statu în mâni, acésta se șcise în Europa apusă din viéti'a parlamentaria fôrte apriatu; se șcise, că potestatea de statu aflându-se numai în mânilor unei partide face o mare putere, dară nu potu avé închipuire, câtu de colosala devine acésta putere, cându acésta potestate de statu se află în mânilor unei singure natiunalițăți și decă s'aru sci acésta, s'aru puté deslegă enigm'a acea, că noi natiunalițățile, cari în Ungari'a suntem în mare maioritatie (contradiceri în centru), ne vedemă aici în parlamentu într'o minoritate atât de mică.

„Onorata casa! Parlamentulu nefindu expresiunea poporatiunii produce stări excepțiunale și nenaturale; dreptu acea nu numai cestiunea financiale este reulu, de care sufere patri'a noastră, este altu reu mai mare: e reu sistemulu, principiulu fundamentalu, după care o natiunalițate se identifica cu statulu (miscare.) Acésta nu este o frasă gôla, pôte să o véda ori și cine care a studiatu puțin în modu scientificu natur'a adevérată a statului.

„Si aceea ce voi dice acum, e pentru mine o convingere sciintifică asiă de tare, cum e a matematicului, că de două ori doi suntu patru. Statulu este o compositiune a teritoriului și a poporatiunii, de aci se nasce statulu, dară natiunalițate remâne totu-deună elementulu ce forméza statulu, acea nu se pôte estermînă, trebuie multiamita. Nu se pôte înse multiami prin acea, că i se da atribute de statu, căci prin acésta s'aru nimici ce s'a creatu. Deci natiunalițate trebuie satisfăcută în alta direcțiune și acésta e posibilu numai în și prin statu și se pôte esoperă numai pre calea administratiunii. Aci trebuie să amintescu unu lucru fôrte însemnatu. (S'audimu!)

„Cestiunea natiunalițătilor în Ungari'a nu e o cestiune a dreptului de statu, ci o cestiune pură a administratiunii. Decă d-vôstre voiti să deslegati cestiunea natiunalițății că cestiune de limba, atunci nu ne veti îndestulă nici pre noi nice pre d-vôstre. De acea legea de natiunalițate s'aru să se delature de totu, s'aru să se creze în loculu ei alt'a (Aplausu viu generalu), s'aru să se sisteze de totu (Interrumperi: Asiă dară vomu să o sistăm!) s'aru să punem alt'a în loculu ei (Interrumperi: Nu ne veti multiami pentru ea!) dară din punctu de vedere alu administratiunii.

„Administratiune!” e unu mare cuventu acésta! Administratiunea este o sciintia, o sciintia nouă, o sciintia modernă. De cându esistu state esista și o administratiune, dară sciintia administratiunii nu e vechia. Ea esista abiă de 30 pâna în 40 ani. Decându administratiunea e o sciintia aflăm, că fia care statu are unu sistem istoricu de administrațiune. Și Ungari'a are unu atare sistem, dară acésta nu e nice sistemulu englezu county, nice celu helvetianu cantonalu, se apropie înse de amendou, și acésta e sistemulu comitatului.

„Nu acea e întrebarea, dloru, că este iertatu a dá petitiunile la judecatoriile cercuali în limb'a serbésca, slovacă, română s'aru sasésca, ci întrebarea e, că pre bazele selv-guvernamentulu comunele, cetățile și comitatele să pôrté tipulu natiunalițătilor sen-gratece, asiă câtu fia-care cetățienulu alu statului ungurescu, serbiu, slovacu, românii și sasiu, să se simțea acasa și să nu fie straini în patri'a lor propriă. Nu mi trece prin minte să asamenu sistemulu cantonalu cu sistemulu de comitatu ungurescu, înse după cea mai nouă reforma care s'a înactivatu în Helveti'a, suveranitate cantonale nu e atât de unu atributu de statu, câtu mai multu unu atributu de selv-administrațiune. Vreu să dicu numai atât, că cetățienulu de statu simțindu-se acasa nu are doru de țeri esterne. Italianulu în cantonulu helvetianu Tessinu doresce italianulu din regatu totu binele, dară nu-lu doresce; francesulu în cantonulu Genf nu a învidiatu vre-o dată pre Franci'a pentru grandorea ei. Nu vreu să dicu, că în Ungari'a să esiste cantone, voi nu mai să afirmu, că esiste unu punctu archimedicu, din care se pôte resôlve cestiunea natiunalițăției după dreptu pre bazele dreptului de statu ungurescu.

„Onorata Casa! Dvôstre manecându din punctulu de vedere alu natiunalițății propriie la care aparțieneti ati făcutu ilusoriu selv-guvernamentulu statului prin legea municipale și

acum nesuiti din ce in ce mai multu spre centralisatiune. Pentru ce? E arasi din punctulu de vedere alu natiunalitatii. Unde duce inse acésta. Acésta duce, pôte duce la domnirea de rasa. Dara indata ce existe in Ungari'a domnirea de rasa, acésta numai e cestiune de natiunalitate, cestiune de administratiune, cestiune de cultura, ci e o cestiune de putere. Cá cestiune de putere inse nu va puté existe in modu durabilu, pentru ca civilisatiunea progresiva, cum a delaturatu domni'a feudale, asiá va delaturá si domni'a de rasa. Acésta e memorabilu in Ungari'a si togm'a de aici se pôte esplicá unu fenomenu cu privire la incurcaturele orientale. (S'audimu!)

„In Europ'a intréga, in Engliter'a, Germani'a, Franci'a si Itali'a s'a aretatu ore-care simpatia cátra insurgenti, numai cei din Vien'a si Pest'a simpatiséza cu turcii (Miscare). Press'a e mai turcésca, decâtu turcii in Constantinopole, ba o fóia din Pest'a care stá in legatura nu numai cu ministeriulu unguurescu, ci si cu ministeriulu de externe din Vien'a, a numitu pre insurgentii crestini hoti si talhari (Miscare). Eu, On. Casa, presupunu despre onestitatea poporului magiari, ca acelu poporu, care a suferitu sute de ani, care insusi a fostu eliberatu de jugulu turcescu, care nu de multu tempu a sentitu domni'a arbitraria — de-si o domnia arbitraria civilisata — presupunu, dicu, despre acelu poporu, ca nu are togm'a parerea acestui diurnal. Ori-care aru fi in privintia acésta parerea aceea, eu sum de opiniune, ca Austro-Ungari'a trebuie sa aiba ce-va deferentia cátra acei insurgenti crestini, cari au in Austro-Ungari'a milióne de consangeni, pre cari diet'a croata in fati'a lumei i-a numitu frati.“

Oratorulu discuta in detaiu rescol'a din Erzegovin'a si passulu din cuventulu de tron, ce se referesce la tulburárele din orientu si apoi continua: „M'amu estinsu prea tare si acum me grabescu a terminá discursulu meu.“

„A motivá adres'a pre care o amu subsemnatu si eu, nu e de lipsa, ea este si fórté estinsa. Inpressiunea ce a facutu eri acésta adresa asupr'a casei, m'a atinsu si pre mine in modu fórté neplacutu. Vedu, ca s'au cetitu in adresa lucruri ce nu stau intrens'a. Déca aru stá in adresa, ca noi natiunalitatile suntemu contr'a statului, contr'a statului unguurescu, atunci acésta mania aru fi intr'adeveru indreptatita, dara noi cunóscemu si inca fórté bine datorintiele ce le avemu cá cetatieni cátra Ungari'a; aceste datorintie nici cându nu le vomu ignorá. Noi serbii románii, slováci, sasi, nu suntemu aici colonisti, nu suntemu unu poporu care vine si trece; noi suntemu concrescuti cu acésta patria. Remasitiile protoparintiloru se odichnescu aici, cá si ale maghiariloru; de asemenea amu sangeratu si noi pentru acésta patria si déca ne sentimu in acésta patria acasa, déca sentimu, ca acésta intr'adeveru e patri'a nóstra, — atunci nu sciú cine este inamiculu patriei (Miscare).“

„On. Casa! Nu de multu, de vre-o câte-va luni amu disu in acésta sala, ca se arata in orientu puncte negre, precursorii tempestátií celei mari, si ca acésta tempestate mare ce va urmá dupa catestrof'a orientale, sa ne afle aici in Ungari'a cá frati. De atunci acele puncte negre au devenitu nori; tempestatea n'a inceputu inca, dara pôte sa incépa in fia care minutu si déca astadi elementele se mai mulcomescu, máne totusi iéra va veni cestiunea orientale la ordinea dílei; eu inse dorescu, cá aceea catastrofa mare sa ne afle aici cá frati, gat'a a aperá patri'a, libertatea, constitutiunalismulu contr'a ori si cáru inimicu si déca toti cetatienii Ungariei, fia magiari séu nemagiari, voru téné la patria cu sufletu si inima, atunci unu poporu de 15 milióne va

puté numerá ce-va in Ungari'a, altmintrenea Ungari'a n'are nici unu venitoriu.“

„Eu recomendu acestu proiectu de adresa, nu spre acceptare, ci spre considerare.“

Cetimu in „Press'a“ :

Cu ocaziunea respunsului Camereloru din Ungari'a la discursulu Tronului s'a urmatu dílele trecute lungi discusiuni in pres'a austro-ungara. Pasagiulu din respunsulu Camerei magnatiloru, cari a atrasu mai multu atentiunea si a datu locu la comentarie este celu ce mentionéza despre proiectulu de reforma alu constituíiei Camerei de susu. S'a disu in acestu pasagiu ca trebuie a se cautá unu terminu de mijlocu între „drepturile istorice“ si ideile timpului presinte. Organele austro-ungare si „le Nord“ esplicá acestu pasagiu ca aru avea de seopu a se inlaturá prin reform'a proiectata din Camer'a de susu ori-ce elementu, nemaghiaru, pentru cá pre viitoriu se remáie celu putienu Camer'a de susu compusa numai de elementulu puru maghiaru; de ore-ce s'aru puté intemplá cá cu timpulu elementulu slavu, románu, croatu si germanu sa intre in pré mare numeru in Camer'a deputatiloru din Pest'a.

Pasagiulu din adres'a Camerei deputatiloru care a datu nascere comentarieloru in presa, a fostu relativu la negociarile ce se urméza între cele dóue parti ale imperiului, Ungari'a si Cisleitani'a, pentru re'noirea arangiamentulu pre care suntu basate institutiunile dualiste. Proiectulu de adresa exprima dorintia cá acéste negociári sa fia echitabile de ambele parti, si face apelu laSuveranu. Unele diuarie din Vien'a s'au formalisatu de acestu pasagiu, interpretándu'lu in sensu ca s'aru fi pusu in dubin spiritulu de echitate. „Wiener Presse“ protesta contr'a oricárei suspiciuni si amintiesce cá Imperatulu este Suveranulu integru alu imperiulu austro-ungaru, si ca nu e bine a 'lu chieamá in asemenea discutiuni, facendu'lu a luá parte pentru unii in detrimentulu altor'a.

„Moniteur universel.“ care trece de organulu ducelui Décazes, ministerulu de externe alu Franciei, vorbindu despre atitudinea puteriloru dela Nordu facia cu evenimentele din Turci'a, crede ca Imperatulu Rusiei este animatu de acelési idei moderate, pacifice si de progresu; ca doresce progresulu popódin „Orientu“ déru nu revolutiunile. Din Vien'a citatulu organu e informatu ca acolo se desapropa ori-ce cugetare de anescare a vre-unei provincii turcesci la imperiulu austro-ungaru. La Vien'a in cercurile diplomatice si politice se doresce o imbunatatire a sórtei crestineloru din Bosni'a si Erzegovin'a pre calea administrativa si financiara, déra nu se priimesce idea unui Statu mare slavu de Sudu, care sa atraga târdiu si elementulu slavu din Austri'a.

Cátu despre Berlinu, guvernulu de acolo nu a cugetatu nici odata a se desparti de politic'a celoru-alti doi Suvarani, si in specialu de Austri'a facia cu evenimentele din Turci'a. Guvernulu din Berlinu va merge de acordu cu c le-lalte Puteri cari au semnatu tractatulu din 1856, adeca va recomanda mitinerea „stipulatiuniloru internationale si ameliorarea sórtei crestineloru din orientu“

„Moniteur universel“ apreciéza tactulu cu care a fostu facutu discursulu principelului Milanu si considera ilnaturatu pericolulu complicatiuniloru din acea parte.

Ilusii perdute.

II.

Judecándu dupa multimea institutiuniloru, ce le avemu astadi, cultur'a nóstra sociala pare a fi fórté insemnata.

Mai tóte forme de unei culturi mai

nalte le aflámu la poporulu nostru. Nu numai ca avemu o multime de societáti literare, dara nu ne lipsescu nici societáti de „Belle-Arte,“ societáti academice, geografice, sciintifice, conservatorii, teatre etc. etc.

Poporulu románu se pôte dara mesurá in ce privesce felurimea institutiuniloru sociale cu ori care poporulu europénu.

Comparendu inse rezultatele dobandite si meritulu realu cu idea propria a institutiunei ne surprinde faptul a ne fi multiemitu in totu-déun'a cu crearea simplei forme si infintiendu societátile literare, academice, sciintifice etc. ele ne au servitu nóue mai multu pentru de a ne mandri cu existintia loru in fati'a lumei civilizate decâtu pentru a desvoltá o activitate concentrata in interesulu culturai. — Componendu voluminósele statute din atáti'a si atáti'a paragrafi, alegendu presiedinti si vice-presiedinti, secretari si cassari, comitete si referenti, comisiuni si sectiuni, societátile nóstre se credu ajunse la inaltimea misiunei loru si pentru de a mai dá din cându in cându semne de víetia nu le remane decâtu a publicá câte unu „raportu“ séu unu „procesu verbalu,“ a cáru cuprinsu dovedesce o totala lipsa de ori-ce activitate pre terenulu culturai si alu literaturai.

Afirmandu aceste, departe de a cugetá la acele faimóse societáti literare, care tienu siedintie impreunate „cu saltu“ séu la acelea, care prin edarea unui „Almanachu poeticu“ de felulu celu'a alu junimei clericale din Aradu s'au facutu nemuritóre, avemu in vedere tocmai societátile nóstre cele mai insemnate.

Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului románu este negresitu cea mai insemnata societate literara, ce avemu noi dincóci de Carpati. Pre lángu unu numeru considerabilu de membri fundatori onorari si ajutatori acésta societate are 1305 membri ordinari.*) Conformu statuteloru membrii ordinari suntu indatorati a platí in fiacare anu câte o tacsá anumita. Din numerulu insemnatu de 1305 s'au aflatu inse numai 250 membri, cari satisfacú acestui primu obligamentu. Ceilalti membri in considerabilulu numeru de 1035 figuréza prin urmare cá atari numai pre hartie.

Relativu la activitatea acestei societáti cu membrii ilusorici, insusi presiedintele ei se vede nevoitu a constatá, ca la patru adunári generale tienu nu s'au intemplatu nimic'a „memorable“ si astfelu nu-i remane decâtu a resumá „mesurile, ce le-a luatú si dispositiunile, ce le-a facutu Asociatiunea pentru promovarea scopuriloru ce si-a propusu“ in urmatórele:**)

a) Reclamarea manuscripteloru lui Clain si Sincai.

Este adevératu, ca adunarea generale a decisu inca la anul 1861 reclamarea manuscripteloru a acestoru literati románi, inse astadi — la an. 1875 — decisiunea a remasu decisiune si fára rezultatulu doritu.

b) Stabilirea a trei comisiuni sciintifice.

Inca la anul 1861 Asociatiunea hotarindu mai întâiu stabilirea a trei comisiuni sciintifice pre data a si puresu la alegerea membriloru presiedintiloru referintiloru etc. pentru aceste comisiuni.

Astadi — dupa 14 ani de díle — inse comisiunile alese, departe de a fi facutu vre-o isprava, ele nici ca s'au constituitu inca. Prin urmare acésta „dispositiune memorabila“ se reduce simplu la alegerea functionariloru, la crearea forme góle.

c) Primirea propunerei a stabili unitatea ortografiei cu litere „strabune.“

„Unu evenimentu de totu memo-

*) Dupa conspectulu publicatu la a. 1872.

**) Transilvani'a, fóia Asociatiunei a. V. 17. 18.

rabile! Unu resultatu de insemnata si importanta mare pentru literatur'a romána.“

Bine sciindu, ca Asociatiunea n'a contribuitu intru nimic'a la deslegarea cestiunei orto grafice totu „evenimentulu memorabile“ remane a fi redusu la — primirea propunerei.

d) Infintiarea academiului natiunale de drepturi.

Déca pretindemu dela cine-va o cunoscintia lamurita despre miser'a spiritala si materiala a poporului románu trebuie mai inainte de tóte se pretindemu acésta dela Asociatiunea transilvana. Cum a potutu ea dara pre tempulu acésta, cându statistic'a ne spune, ca in Transilvani'a din 1000 juni in versta de 20 ani numai 149 sciú ceti si optu sute cincideci si unulu (851) suntu lipsiti inca de ori ce cultura, cum a pututu dicu ajunge Asociatiunea la scalciat'a idea de a decide infintiarea unei academiului natiunale de drepturi?

Necesitateá unei instructiuni academice la unu poporu lipsitu de cultur'a elementara este negresitu ilusorica, fára intiesu si in contr'a legiloru naturale de desvoltare.

Astfelu fiindu dispositiunea, ce a facutu Asociatiunea pentru promovarea scopuriloru ei, este o nóua dovéda despre ilusiunile, de care boleesce aprópe intrég'a nóstra activitate publica.

e) Premiarea de cárti scolastice.

O dispositiune fára indoiéla laudabila. Inse ce folosu produce concluzulu neexecutatu? In cei 14 ani ai activitátií se le Asociatiunea n'a premiatu nici o carte, de nu cum-va a castigatu vre-unu premiu faimós'a compilatiune a d. Georgiu Vintila dedicata Asociatiunei transilvane. —

Prin urmare si acésta dispositiune a remasu o forma góla si o dorintia nerealisata. —

f) Edarea unei foi, cá organu propriu alu Asociatiunei.

La 1 Ianuaru 1868 a aparutu organulu Asociatiunei, fóia „Transilvani'a.“ Bazatu pre zelulu celei mai alese inteligentie, ce compune societatea, viitoriulu fóiei paré a fi in deplinu asiguratú atátu cátu privesce colaboranti cátu si abonanti. Partea cea mai insemnata inse a acestei alese inteligentie, neimplinindu-si nici chiaru primulu obligamentu, impusu de statute a platí tacséle de membri, s'a simtitu cu atátu mai putienu indatorata a conlucrá la prosperarea fóiei si redactorulu „Transilvaniei“ a fostu si este silitu nu a redactá ci a scrie mai intregu numerulu pentru a-lu edá. S'a presupusu apoi mai departe si cu totu dreptulu ca fia-care membru déca nu va conlucrá celu putienu 'si va téné de datorie a aboná fóia si se va interesá de cuprinsulu ei. Inse de-si Asociatiunea numera mai bine de 2000 membri (celu putienu pre hartie) totusi numerulu abonantiloru abia se urca la 3—400. — Déca dara insusi membrii societátií dispretuescu fóia, ore sa ne mai mirámu vedendu-o despretuita de altii? Sa ne mai mirámu cându unu literatu eminentu se exprima despre „Transilvani'a“ in urmatoriulu chipu:

„Ea crede ca inaintéza literatur'a, cându inmultiesce cifr'a cóleloru periodice in literatur'a romána; ca referatele despre Asociatiunea transilvanéna, ce le publica si din care se vede o lipsa totala de activitate inteligenta, producú unu folosu, fiindca suntu protócole subscrise de unu presiedinte si de unu vice-presiedinte si de unu secretariu, ca elucubratiunile de gimnasiastu ale dlui T. asupr'a economiei politice si trombitárele dlui P. asupr'a literaturai románe cu „prestántia“ ei si asupr'a necessitátií unui Panteonu, in care sa figureze si invetiati románi „cari asuda pre piscurile tiepesie ale filosofiei“ suntu fapte meritorii de sciintia, fiindca s'au rostitu cá discursuri solemne intr'o adunare anuala a

Asociațiunei pentru cultur'a poporului român. *)

Prin urmare cu edarea foiei „Transilvani'a“ s'au satisfăcut în ce privește form'a postulatului statuteloru, însă nici odată cerințelor, ce se facu la unu organu propriu a unei societăți literarie.

g) Asediarea unui „Album“ și a unei „cărți de aur“ — bagséma pentru „anteluptatorii natiunali“. Dăuna ca nu s'a decisu și clădirea panteonului pentru „atletii“ dlui I. Popfiu!

„Aceste suntu, stralucita adunare generale, rezultatele materiali și intelectuali ale Asociațiunei pentru literatur'a română și cultur'a poporului român.“ Astfelu termina presedintele cuventulu seu de deschidere, —

E semnificativu, ca totu pre aceia-si tempu cându Asociațiunea a decisu inființierea unei academii s'a constituitu o societate pentru inființierea unui teatru natiunalu.

Dăca inființierea unei academii la poporul român, lipsitu de cultura elementara, este în contr'a legiloru naturale de desvoltare și fără folosu realu, atunci clădirea unui teatru natiunalu este în lips'a actoriloru, în lips'a drameloru și în lips'a publicului, de care sa fia sustienutu, o curata absurditate, esplicabila numai prin ilusiunile și esagerările nemarginite, de care suntu cuprinse spiritele conducătoriloru nostri.

Tient'a noastră nu pôte fi alta decâtu progresulu. Precum natur'a este supusa la legi neschimbabile asiá și cultur'a unui popor e constrinsa la legi, cari nu potu remanea desconsiderate. Silitu a trece prin tôte fasele unei desvoltări naturale unu popor nu pôte ajunge dintr'odata dela barbaria la culmea civilisatiunei. Nici natur'a, nici istoria civilisatiunei nu cunosc sariturile. Lipsitu de cunoscintiele elementarie, poporul român nu pôte trece la o trépta de cultura mai înalta înainte de a-si fi castigatu acele cunoscintie elementarie, cari forméza fundamentulu fia-cărei culturii. Introducendu dara la poporul român institutiunile unei civilisatiuni perfecte în lips'a cunoscintieloru elementarie amu calcatu legea civilisatiunei și amu pacatuitu fatia cu progresulu. Fiindu aceste institutiuni cu totul straine culturei române amu creá prin introducerea loru ierasi numai nisce forme góle fără intielesu și fără vre-unu folosu realu pentru progresulu culturei și „tempulu, averea, tări'a morala și agerimea spirituale, ce le-amu intrebuintiatu pentru lucrarea gresita, le amu perdutu în veci pentru lucrarea cea trebuincioasa și cea adeverata.“

„Trebuie dara sa ne silimu a înlaturá totu ceea ce nu a potutu prinde radecini pre pământulu nostru; a schimbá și a desvoltá într'unu sensu originalu și adoptatu cu gradulu de cultura actualu alu poporului, ceea ce va fi doveditu, ca are vitalitate; a urmări și a scóte la lumina mai cu séma totu ceea ce, rezultandu din trebuintiele zilnice, din organizatiunea naturala a societății noastre, aru avé mai multu dreptu la esistenza, decâtu nisce teorii abstracte și reu intielese. Trebuie sa ne petrunderu înainte de tôte de cunoscintia, ca introducendu aparentiele unei civilisatiuni mai perfecte, nu insielámu prin acést'a pre nimenea, nici asupr'a culturei nici asupr'a puterei noastre; trebuie într'unu cuventu sa rumpemu odată pentru totu-déun'a cu minciun'a perpetua, pre care amu introdus'o în tóta viéti'a noastră. Numai privindu lucrurile precum suntu, numai cercetandu în antecedentele istorice și drumulu urmatu, cu sânge rece și fără pasiune cauzele stărei actuale, numai inturnandu-ne la observarea unei juste proportiuni între tielurile urmarite și midilócele d-

care dispunemu, vomu intrá într'o desvoltare normala și progresiva.“

Diet'a Ungariei.

În ședinț'a casei reprezentative din 19 Septembrie n. se cetesce, autentica și se sigiléza adres'a la cuventulu de tron, spre a se tramite prin ministrulu presedinte Majestății Sele.

Se verifica deputatii dificultati C. Fugh, E. Hedry, I. Songgott și Mich. Szabo.

Dupa aceste ministrulu C. Széll substernendu preliminarulu bugetulu pre anulu 1876 ia cuventulu pentru a desfășurá într'unu esposeu lungu și detaiatu starea financiale actuale a statulu ungurescu. Dupa acestu esposeu bugetulu aréta o crutiare în sum'a de 8.617.000 fl., bilantiulu s'a amelioratu cu 10 milióné, deficitulu neacoperitu s'a redus la 11 milióné, dara aici suntu de a se computá inca 2½ milióné pentru procurarea tunurilor, o erogatiune acést'a, pre care guvernulu o va aperiá totu-déun'a fiindu necesaria, mai departe inca 2 milióné pentru inființierea inspectoratelor de contributiune, cari voru administrá dările directe. Acestu deficitu inse trebuie acoperitu, pentruca convertirea datoriiloru de stat și a drumuriloru de feru, precum și regularea valutei se potu resolve numai, cându bugetulu se afla în buna ordine, dreptu aceea se ceru sacrificie mari și ministrulu propune spre scopulu acést'a introducerea unei contributiuni generale de venitu de 3½ percente care va restabilí ecuilibrulu în bugetu și va reduce deficitulu pre 1876 șocotindu-se aici tôte erogatiunile mai mari, la 8.590.000 fl. Acestu deficitu se va acoperi din banii de imprumutu, cari mai ajungu inca până la 1877. Pentru a preveni lips'a ce se ivesce totu deun'a în prim'a djumetate a anului, se va inființá unu fondu de manipuliatiune. Spre acestu scopu inse și pentru a convertá la olalta tôte imprumuturile ungueresci, ministrulu are de cugetu sa contraga unu imprumutu ungurescu de renta în sum'a de 300 milióné, și acestu imprumutu se va puté contrage numai dáca Ungari'a va dovedi, ca pôte regulá bugetulu seu din propriile sale puteri.

Acestu esposeu fu intemnatu de unu aplausu generalu și dupa acést'a s'a amanatu diet'a până la 4 Oct.

Ilustrulu poetu alu Franciei, unulu din cele mai mari geniuri ale omenirei, Victoru Hugo, invitat u sa ia parte la Congresulu păcei, care se tiene în fia-care anu în Elvetia, a respunsu prin urmatórea scrisóre:

Congresulu păcei are buna voinț'a a-si aduce aminte de mine și a me chiamá. Suntu profundu miscatu de acést'a.

Nu potu decâtu sa repetu conceptatiuniloru mei din Europ'a ceea ce le-amu disu dejá de mai de multe ori dela anulu 1871, atátu de fatalu pentru universulu întregu. Sperantiile mele na suntu sfarimate; suntu numai amenate.

În presentu suntu dóue actiuni în civilisatiune: un'a pentru, alt'a contr'a; actiunea Franciei și actiunea Germaniei. Fia-care din ele tinde sa creeze o lume: Germani'a voiesce sa creeze Germani'a; inse ceea ce vrea Franci'a sa faca, este Europ'a.

A face Germani'a, este a construi imperiulu adeca nópte; a face Europ'a este a nasce democrati'a, adeca lumin'a.

Fără indoieála ca între cele dóue lumi, un'a întunecósa, alt'a stralucitória, un'a falsa, alt'a adeverata, alegerea este facuta.

Viitoriulu va desfășurá Germani'a și Franci'a; elu va inapoiá unei'a parte sea despre Danubiu, celei-lalte parte sea cátra Rinu, și va face ambe-

loru acestor'a darulu magnificu: Europ'a, adeca marea republica federale a continentulu.

Regii se unescu spre a se combaté, și facu între ei tractate de pace cari sfersiescu prin resbelu. De aci aceste monstruóse aglomerári, contrarii ori-cărui progresu socialu, contrarii revolutiunei franceze și libertății popóreloru. De aci Wellington și Blucher, Pitt și Cobourg; de aci acést'a crima numita sânt'a-aliantia; cine dice aliantia de regi, dice aliantia de vulturi. Acést'a fratia fratricida se va sfersí, și Europei regiloru coalisati va succedá Europ'a popóreloru unite.

Astadi? Nu? Mâne? Dá!

Sa avemu dara credinț'a și sa asteptámu viitoriulu.

Pâna atunci nu vomu avea pace. O dicu cu durere dara cu târia.

Franci'a desmembrata este o calamitate umana. Franci'a nu este pentru Franci'a ci pentru lume; pentru cá crescerea omenésca sa fia normala, trebuie cá Franci'a sa fia intréga; o provincia care lipsesce Franciei, nu este o fortia de care e privatu progresulu, ci este unu organu ce lipsesce genului umanu; pentru acést'a Franci'a nu pôte nimic'a concedá din Franci'a. Mutilarea ei mutiléza civilisatiunea.

Afara de acestea, suntu preste totu frânturi, și în acestu momentu auditi un'a strigandu, Erzegovin'a. Vai! Nici unu somnu nu este posibilu cu plage cá acestea: Poloni'a, Cret'a, Metzulu și Strasburgulu, și dupa fronturi cá acestea: Imperiulu germanu în plinu secolulu alu XIX; Parisulu violatu de Berlinu; cetatea lui Fredericu II insultandu orasiulu lui Voltaire; sântien'a fortiei și ecuitatea violentiei proclamate; progresulu palmuitu pre obradiulu Franciei. Printra-acestea nu se propaga pacea. Pentru a pacificá trebuie a imbandi; pentru a imbandi, trebuie a dá satisfactiune. Fraternitatea nu este o afacere de suprafatia. Pacea nu este o superpositiune.

Pacea este o rezultanta. Pacea, totu astfelu cá si aurora, nu se decretéza. Cându consciinț'a umana se simte de ecuilibru cu realitatea sociale; cându imbucătirea popóreloru a facutu unitatea continentelor; cându crotopirea numita cucerire și usurparea numita regalitate au disparutu; cându nici o lessiune nu se mai face fia unui individ, fia unei nationalități de cátra vecinu; cându seraculu intielege necesitatea muncei și bogatulu maiestatea ei; cându partea materiale a omului se subordoná celei spirituale; cându pasiunea se lasa a fi învinsa de ratiune; cându vechiei legi: a lui, succede nou'a lege: a intielege; cându frati'a între spirite se prijina pre armoni'a între sine; cându tatalu este respectatu de copil, și cându copilulu este veneratu de tata; cându nu mai este alta autoritate decâtu autorulu; cându nimenea nu pôte dice cui-va: tu esci vit'a mea; cându pastorulu face locu doctorulu, și stân'a (cându dicemu stâna, dicemu macelaria) face locu scólei; cându este identitate între onestitatea politica și onestitatea sociale; cându unu Bonaparte nu mai este posibilu susu, precum unu Troppmann nu mai este posibilu josu; cându preotulu se simte judecatoriu, și judecatorulu se simte preotu; cându religiunea este integra și justiti'a adeverata; cându fruntariile se stergu între o natiune și alt'a, și se restablescu între bine și reu; cându fia-care omu 'si face din propri'a sea intielepțiune unu felu de patria interióra, atunci, totu astfelu precum se face diua, se va face și pacea: diu'a cu radicarea sórelui, pacea cu radicarea dreptulu.

Astfelu este viitoriulu. Eu 'lu salutu.

„Aleg. Lib.“ Victoru Hugo.

Administratiune de muștra în fundulu regiu.

Sibiștulu în 1 Sept. 1875.

(Fine.)

Acum inspectorulu nostru se tîenú de locu și cugetá numai pentru cultivarea lui, acést'a i succese pré usioru; cáci fiindu amicu bunu cu dlui administratoru dela bai'a de feru de aici, — acést'a mijloci, de câtiva lucratori dela baie, venira în tôte dilele, lucrara cu palmele, cultivá pământulu și semaná crumpeni și cucuruze totu pentru dlui inspectoru, platindu-se nu dela inspectorulu, ci dela baia în rendu cu cei ce au lucratu la feru în baie.

Locuitorii din comun'a noastră pentru acést'a fapta ilegala conturbandu-se fórté tare în contr'a inspectorulu și a judelei, unii se pusera și mai taiara unele saditi de salce ce lesadisepregiurulu loculu, strică sianțulu ce-lu facuse impregiuru la care cându mergea la Orestie descoperiá acést'a fapta la toti domni cu cari se intalniá, în urma se mai resculara cu larma și asupr'a judelei dicandu-i: ca nu pentru aceea l'au pusu jude, cá sa daruiesca inspectorulu din pasiunea satulu. — Acestea vedindu inspectorulu nostru I. Schuler cugetá ca aru fi mai bine sa abdicá dela aceea cá loculu sa fia de cinste; asiá tocmai în vér'a acést'a venindu odată la noi imbiá membri din comuna sa primésca pentru locu 20 fl. fără cá ei sa céra; — ei i si spusera ca nu vreau bani pentru locu, — densulu inse spunendu-le ca asiá are voia dete banii casierulu, și se tiene de locu pâna astadi. Dara a potutu inspectorulu nostru sa dea, ca de atunci încóce a luat impatratu din cass'a noastră comunala, cáci numai cându vine odată la amicii sei în baie, și trecendu prin mijloculu satulu se abate pre la casierulu și iá din cassa câte siése pâna în siépte fl. v. a.

Tôte acestea 'mi iau voia a le descoperi pentru aceea cá, onor. publicu în specialu — jurisdictiunea competentă sa nu créda, — sa nu se lasé sedusa de vicleniele dlui inspectoru Iositu Schuler; care astadi i place sa dica ca n'a cerutu, și n'a fostu fatia cându i s'a daruitu loculu; cum pôte densulu afirmá asiá ce-va, cându singuru i chiamá, le aretá unde, și mesurá câtu, apoi informá pre judele cum sa iá la protocolu; pôte densulu óre intari înainte jurisdictiunei competente prin juramentu cumca: n'a cerutu? n'a mesuratu loculu? n'a informatu pre judele cum sa lucre, cá membrii comitetulu sa-i daruiesca loculu, cá cinste, și cum sa iá la protocolu? în urma vedendu cumca jurisdictiunea competentă 'lu va trage pôte la respundere, nu iá imbiatu, nu i-a facutu de primira si bani pentru locu; pôte densulu mai departe néga ca, cându e în cancelari'a noastră comunala, dáca vre-unulu dintre membri nu vorbesce dupa placulu seu, nu vrea sa-lu bage în séma, dicendu-i sa taca sa nu balacarésca, ba cá sa póta lucrá totu-déun'a dupa placu, nu ingadue în cancelari'a noastră pre nimelea sa asculte; tocm'a parochulu nostru simtiendu ca invétiá membrii sa fia cu mare atentiune în afacerile lor — sa nu primésca bani pentru locu, — si ca, locuitorii sa nu sufere cá densulu sa le iá din pasiunea satulu; a disu ca nu e membru, si nu-i e iertatu a ascultá, — cáci densulu inspectorulu cá fostu deputatu la Pest'a — nu scie de vre-unu paragrafu în legea comunala, în care sa se dica, ca adunările comunale suntu publice și aru fi iertatu macaru parochulu a ascultá.

Despre starea casei comunale dicu nu mai pre scurtu, ca de-si are unu venitu anualu bunisioru, încátu aru putea în fia-care anu sa se adune în cassa o suma considerabila, totusi inspectorulu nostru asiá potrivésce lucrulu, încátu de câtiva ani fiindu densulu cá inspectoru n'avemu în cassa nimic'a gata, apoi cându avemu lipsa

*) Maiorescu T. Critice București 1874.

trebuie sa imprumutăm, precum la renovarea bisericii imprumutarem o mîia de fl., cu care densulu se lauda ca, numai pentru onórea densului amu potutu capetá — cerú apoi pentru acésta mare facere de bine locu din pasiunea satului; — densulu cá sa póta face si cu cass'a dupa placu nu cercetéza in fati'a membrilor din comuna, nu le arata cuitantiele care suntu necesarie si care de prisosu, ba de cele mai multe ori face pre bietulu cassieru de merge cu ele in traista la Orestie, ca scie ca nici odata nu merge golu, — apoi sa cutedie numai vre-unu membru a dice, ca sa se cercetédie starea cassei in fati'a tuturor la cancelaria, — ca cutare spese aru fi de prisosu — si se véda numai cum ii striga sa taca sa nu balacarésca, cáci nu pricepe. . . .

Ne va reflectá póte cine-va, cáci nu facemu aratare pentru astfelu de lucruri? — s'a facutu ce e dreptu aratare, inse dlu judetiu de aici in locu de a face cercetare in fati'a locului dice, ca jurisdictiunea n'are de a trage la respundere pre unu inspectoru pentru ceea ce lucra in comune; dara locuitorii nostri a facutu aratare si la inaltulu ministeriu ungaro-regiu de interne, vomu vedea respunsulu.

Pentru locuitorii din Sibielu
Elia Popoviciu,
parochu gr. or.

X Ferihazu in 11, Septembrie 1875.

Dle Redactoru! Repetitele rogari atátu verbale cátu si scripturistice cu cari s'au adresatu locuitorico-munei Ferihazu de unu anu incóce cátra prea venerabilulu consistoriu, pentru esmiterea unei comisuni in caus'a scólei respective a bunului scólei confesionale gr. or. románe de aici a ramasu pána adi nesatisfacute.

Cui aru fi de a se ascrie pecatulu acest'a? — Prea venerabilulu consistoriu séu vre unu Domnu denumitu din partea prea venerabilulu consistoriu pentru de a satisfice rogarei date in caus'a scólei susu amintite?!

Scól'a din Ferihazu a fostu pána acum'a un'a dintre cele bune a tractulu Sighisórei. — Poporulu prelángá tóte celelalte greutati abea suportabile s'a nisuitu a-si sustienea scól'a loru conformu legiloru si a contrastatu pána acum'a-nú fára succesu-atacatoriloru comunalisti cu barbatia. —

Bunulu amintitei scoli este in mán'a comunalistiloru. — Revindecarea acestui bunu singuru numai prin esirea cerutei comisuni in fati'a locului mai este posibila, — si totusi prea venerabilulu consistoriu n'a facutu inca nici unu pasiu séu póte a denumitu pre vr'unu domnu de acei'a care in interesulu comunalistiloru in contielegere cu acesti'a nu iasa la fati'a locului.

Poporulu cu totul numai prin recáscigarea bunului scólei sale va potea in viitoriu sa si sustienea invetiatori harnici conformu legiloru in sa nu prin repartitiune (aruncatura:) cá in anii trecuti; — elu bietulu blastemá in desperare superiotatea scólei sale si dice ca cum póte se inainteze, déca barbatii natiunei nu le stau intru ajutoriu si nu se intereséza pentru inaintarea loru. Uniculu radimu alu poporulu din Ferihazu fatia de scól'a sea confesionale a fostu si este venerabilulu protopresbiteru Zacharie Boiu inaintatu in etate si notariulu scaunulu protopopescu Domnulu D. V. Moldovanu, carele cu o constantia si barbatia ne mai ivita in tractulu nostru a inbarbatatu poporulu si a aparatu singuru scól'a si dreptulu scólei confesionale amintite asi'a-incátu chiaru in persóna a fostu atacatu de conducatoriulu comunalistiloru Ioanovicu Zacharie intrunu modu dobitocescu.

Poporulu nu e in stare a multiam destulu domnulu Moldovanu pentru luptele mari ce le-a avutu acest'a

pentru poporu si scóla, — fia in sa siguru ca numele i este intiparitu cu litere de auru in anim'a fiacáru locuitoriu binesentoriu din Ferihazu si va remanea nestergibilu in veci. —

Déca prea venerabilulu consistoriu archidiecesanu cá senatu scolaru i diace in interesu natiunale caus'a scólei de atátea ori amintita milostivécasa a denumi in curendu unu barbatu demnu pentru pertractarea acelei'a in fati'a locului, — barbatu din majoritatea sinodulu archidiecesanu, carele se lucre cu interesu natiunale inse nu privatu dupa cum le place a lucrá, de comunu, celoru apartenatori minoritáti din Sibii. —

La dincontra scóla numita e espusa periculu, cáci poporulu obositu si confusu de atátea amenintari ce vinu a supr'a scólei sale iéra ajutoriu de nici unde, inceptu a desperá, si invinsu in dreptulu seu de comunalisti va fi nevinovatu, vinovati in sa superiorii scólei, carii n'a satisfecutu rogariiloru bietulu poporu si nu l'a spriginutu in dreptulu seu. —

Atacatori comunalisti suntu iusesi fi a comunei:

Cáti-va románi afara de acesti'a tigani, nescari slugitori a contelui Haller, — pre toti acesti'a i atrage Ioanovicu Zacharie conducatoriulu loru cu amenintari asiá incátu bietii ómeni de si cunoscú pasulu loru retacitu, totusi inspaimentati si amenintati de numitulu conducatoriulu partinescu numai cá sa fia scutiti de furu a lui cea neumana. —

Comunalisti acesti'a striga, ca comisiunea ceruta nu va esi la fati'a locului si inceptu a inviensiuná poporulu asupr'a preotimei dicándu ca chiaru scaunulu protopopescu si preotii locali o inpedeca precándu e mai multu credibilu ca aru fi ei in astfelu de contielegere cu domnulu respectiv denumitu din partea pre venerabilulu consistoriu. — *Unu interesatu.*

Varietáti.

X* Scóla noua in Sabiu. Comun'a bisericesca gr. or. din cetate in Sabiu, dupa pregatirile facute cu mai multi ani inainte, a infiintiatu cu inceputulu anulu scolastic 1875/6 in casele sale parochiali (strad'a macelariloru Nr. 39) o scóla elementara pentru copii inceptoru de ambe sexele. Ne tienemu de placuta datorintia, a aduce acést'a la cunoscintia publiculu nostru romanu, si totu deodata chiamamu atentiunea onorabililoru parinti asupr'a acestei scóle, carea provediuta cu unu invetiatoriu calificatu, avemu firma sperantia, ca va innaintá pre elevii sei aseliu, incátu aceia din scól'a acést'a sa póta intrá fara intrerumpere séu scadere in clasele urmatóre superiori ale scóleloru normali din locu séu de aiurea. Aru fi in interesulu nostru natiunale — bisericescu, cá parintii sa reflectédie asupr'a acestei scóle, la carea didactulu s'a statoritu pentru anulu intregu numai cu 2 fl. v. a.

X* Concertu. Marti sér'a avuramu ocaziune a ascultá concertulu dlui Micheru. Program'a a fostu compusa din piece classice dupa cum anuciamuru, adeva: Beethoven, Sonata (in F dur); Spohr, concertu (in D moll). Bach, aria pre cord'a G., Beethoven, Sonate (in D dur) andante et rondo; Mandelsohn, adagio in fine din productele sele proprie, dóue romantie si hora florice'a si o nocturna esecutata de dlu concertisuru singuru. Si partea tehnica, dara si cea a simtiementulu cu carea dlu Micheru c-nstringe instrumentulu seu se verse cându torentii cei lini si undulatori de tonuri, cându sa siop-tésca in pianuri sunetele cele mai curate, mai adauge tienut'a cea nefortiatu amu dice nepretensiva, — promitu, ca fiulu Romaniei carele a pasitu marti sér'a in sal'a dela imperatulu romaniloru, are sa fia o adevérata celebritate musicale. Sonatele ari'a pre cord'a G si adagio de Men-

delsohn a trecut in precisiune si farmecu chiaru si preste asteptarea ómeniloru de specialitate. Romantie si hora Floricea, cu deosebire partea din urma a acestei'a, a trebuitu sa se repetésca. Nocturnu, o compusetiune in stilu romanescu, n'a fostu intielésa de straini si de aceea si mai putienu placuta. Dlu Micheru va plecá pentru perfectiunarea sea in arta la Parisu. Ii dorimu totu ce doresce si densulu siesi.

Concursu.

In urm'a parintesculu ordinu alu Ven. consistoriu archidiecesanu din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134. se escrie prin acést'a concursu pentru postulu de protopresbiteru in tractulu Agnitei cu terminu pána la 12 Octobru 1875 st. vechiu.

Emolumentele suntu: competintiele si tacsele protopresbiterali obicinuite.

Concurentii la acestu postu suntu provocati a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pána la terminulu susu numitu concursu loru instruite cu documente despre absolvarea studiiloru gimnasiali si clericali, despre servitiile bisericesci si scolastice de pána acum amesuratu presciseloru Stat. org. §. 53. séu se coresponda dispositiuniloru provisorie §. 16. a. ale Sinodulu archidiecesanu din anulu 1873, respective celoru din an. 1874. Nr. protocol. 27.

Noerichiu in Augustu 1875.

La insarcinarea comitetulu protopresbiterale.

Gregoriu Maieru m. p. administratoru ppresbiterale.

(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu protopresbiterale in nou infiintiatulu protopresbiteratu gr. or. alu Cáppei cu resiedintia in Mociu se escrie concursu pána la 15 Octobru a. c. st. vechiu.

Concurentii voru avé a asterne concursule sale pána la terminulu pusu la Ven. consistoriu archidiecesanu iu Sibii instruite cu documente conformu presciseloru Stat. org. §. 53. si a conclusulu sinodulu archidiecesanu din anulu 1873. §. 16 a. (Dispositiuni provisorie:) séu celui din anulu 1874 Nr. protocol. 27. respective se documenteze absolvarea studiiloru gimnasiali si teologice precum si servitiile bisericesci si scolastice prestate pána acum in archidieces'a nóstra.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu suntu: competintiele protopresbiterali si tacsele usuate.

Din siedintia comitetulu protopresbiterala tienuta la Mociu in 10 Augustu 1875-

Vasilii Rosiescu, m. p.

prot. si comisariu consist.

Simeonu Moldovanu,

notariu.

(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatori scólele confesionale greco-orientale din comunele mai josu insemnate in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovulu se escrie pána la 1 Octobru a. c. st. v.

1) Bastelecu cu salariu in bani si naturali 120 fl. v. a.

2) Deberleu, cu léfa in naturali si bani 121 fl. —

3) Ozunu cu salariu in bani, naturalii si lemne 130 fl. —

4) Ormenisiu in bani si bucate 106 —

in tóta comun'a este si cuartiru naturalu.

Concurentii dela cari se cere sa fia si Cantori la biserica, voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutulu organicu la oficiulu protopresbiteralu in Brasiovu, pána la terminulu prefiptu.

Brasiovu in 4 Septembrie 1875.

Ioanu Petricu,

protopopu.

(2-3)

Concursu.

Reinfiintandu-se scóla romanésca gr. res. din Caransebesiu cu dóua clase: se escrie concursu pentru doi invetiatori si anume:

1- Pentru unu invetiatoriu la prunci cu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cortelu.

2. Pentru unu invetiatoriu la fete cu salariu anualu de 300 fl. v. a. si cortelu.

Doritorii de a cástigá vre unu postu din acestea au se si inainteze recursele loru la protopresbiterulu Caransebesiulu Nicolau Andreioviucu pána la 1 Octobru a. c. stil. vechiu.

Caransebesiu din siedintia sinodulu parochialu tienuta in 31 Augustu 1875.

Andreescu,

protopresbiteru presiedinte.

Teodoru Serbu,

notariu.

(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunii parochiale Ungureni de clas'a a III protopresbiteratulu Solnoculu de susu; se escrie concursu pána la 5 Octobru st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatórele:

1. Dela 227 familii cate 20 cr. biru anualu.

2. Folosintia fenului si a pómeloru din cimiteriulu bisericea la olalta socotite dau unu venitu anualu de 30 fl. v. a.

3. Tacs'a usitata dela umblarea cu crucea la Botezulu domnulu 10 fl. v. a.

4. Alte tacse stolare computeate facu sum'a de 200 fl. v. a.

Tóte acestea la olalta computeate dau unu venitu anualu de 285 fl. v. a. 40 cr.

Concurentii au asi trimité petitiunile loru la subscrisulu pána la terminulu pusu, instruite in sensulu Statutululu organicu si alu conclusulu sinodulu din anulu 1873 in privintia intregirei parochieloru.

Cupsieni in 4 Septembrie 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuulu Cupsi'a,

protopopu gr. or.

3-3

Nr. 2630. Pl.

Concursu.

Devenindu in vacantia din fundatiunea *Mogaiana* unu stipendiu de 100 fl. v. a. menitu pentru ascultatori la vre o academia din patria, si 2 de cáte 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, de asemenea din fundatiunea *Franciscu-Iosefina* dóua stipendi a 50 fl. pentru gimnasisti séu realisti, — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii suntu provocati a si substerne cererile sale instruite cu atestatu de botedi, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu, precum si cu atestatu de paupertate, — la consistoriulu archidiecesanu celu multu pána la 8 Octobru a. c. st. vechiu.

Din siedintia consistoriulu archidiecesanu plenariu

Sibiiu, in 10 Septembrie 1875.

3-3

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. orient. a 'lu tractulu Hatiegu, se deschidu prin acést'a doué concursu pentru ocuparea statiuniloru invetiatori si anume in comunele:

a) Sanpetru afiliatu cu com. Sacelu;

b) Baesshi afiliatu cu com. Rusioru.

Emolumintele pentru fiesce care din aceste doué statiuni suntu cáte 250 fl. v. a. Cortelu naturalu si lemne de focu.

Doritorii de a competá la aceste doué statiuni au asi asterne concursule loru bine instruite la subscrisulu, pána in 1 Octobru a. c.

In contielegere cu comitetele parochiali, Hatiegu in 5 Septembrie 1875.

I. Ratiu,

protopopu.

(3-3)